

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 215/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ulkoministeri Soinin rauhanvälityksen erityisedustajan Jutta Urpilaisen panoksesta kansainvälisessä rauhanvälityksessä ja osallistumisesta konfliktien ennaltaehkäisyyn Afrikassa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Vilhelm Junnilan /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 215/2019 vp:

Onko Jutta Urpilainen ulkoministerin rauhanvälityksen erityisedustajana toimiessaan antanut näkyvää panosta kansainväliseen rauhanvälitykseen,

onko hän osallistunut konfliktien ennaltaehkäisyyn paikan päällä Afrikassa

ja voiko asianomainen ministeri listata vastauksessa kirjalliseen kysymykseen hänen tehtävänsä kuuluvat mittavat aikaansaannokset?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ulkoministeri Timo Soini nimitti kansanedustaja Jutta Urpilaisen rauhanvälityksen erityisedustajaksi kesäkuussa 2017. Nimitys oli henkilökohtainen palkaton kunniatehtävä, jota Urpilainen hoiti kansanedustajan tehtävänsä ohella. Kyse ei ollut virka- eikä työsuhteesta. Erityisedustaja Urpilaisen tehtävä painottui naisten ja nuorten roolin vahvistamiseen, ja alueellisena painopisteenä oli Afrikka.

Rauhanvälityksen erityisedustajan tehtävä on kiinteä osa Suomen rauhanvälityspolitiikkaa. Rauhanvälitys ja konfliktinehkäisy ovat usein pitkiä, jopa useita vuosia kestäviä prosesseja, joissa on erilaisia vaiheita ja useita eri toimijoita. Rauhanvälityksen ja dialogien avulla pohjustetaan pidemmän aikavälin rauhanrakentamista ja konfliktin jälkeistä jälleenrakennusta päämääränä kestävä rauha, oikeusvaltio ja vakaa yhteiskunnallinen kehitys.

Tehtävässään ulkoministerin rauhanvälityksen erityisedustaja Urpilaisen tavoitteisiin kuului identifoida Suomelle sopivia keinoja konfliktien ratkaisuun ja rauhanvälitykseen ulkoministerin ohjauksessa; luoda ja ylläpitää rauhanvälityksen ja rauhanrakentamisen näkökulmasta tarpeellisia suhteita eri toimijoihin, erityisesti EU, YK ja AU; valmistaa ulkoministeriölle taustamateriaalia ja ehdotuksia rauhanprosessien tukemiseksi ja kehittämiseksi sekä tuottaa tietoa vastuualueen tilanteesta ja konflikteista sekä eri osapuolista; edustaa ulkoministeriön niin pyytäessä Suomea eri

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 215/2019 vp

kansainvälisissä kokouksissa, joissa alueen asioita tai rauhanvälitystä sekä rauhanrakentamista käsitellään ja raportoida ministeriölle kokouksista, matkoista ja tapaamisista; osallistua pyydettyessä rauhanvälitystoimiin ja konfliktien ennaltaehkäisyyn; osallistua pyydettyessä ulkoministeriön järjestämiin keskusteluihin, briefauksiin ja seminaareihin, joissa vastuuteemaa ja -aluetta käsitellään; sekä osallistua pyydettyessä muihin ulkoministeriön ja sidosryhmien tilaisuuksiin.

Konfliktialueista erityisedustaja Urpilainen vieraili kautensa aikana sekä Pohjois-Afrikassa että Afrikan sarvessa. Maatilanteita ja alueellisia konflikteja käsitellään monenvälisillä foorumeilla, kuten esimerkiksi YK:ssa, sekä alueellisissa järjestöissä ja foorumeilla, kuten esimerkiksi Afrikan Unionissa (AU). Erityisedustaja Urpilainen tapasi tehtävässään YK:n edustajia sekä New Yorkissa että Afrikassa. Keskeisiin yhteistyötahoihin kuuluivat myös mm. Afrikan unionin edustajat (ml. AU:n rauhan ja turvallisuuden komissaari Chergui), UNESCO, rauhanprosesseja organisoivat tai tukevat hallitukset, Pohjoismaiden naisrauhanvälittäjien verkosto (ml. osallistuminen Suomen verkoston toimintaan), sekä hallitukset, parlamentit, konfliktien osapuolet ja tehtäväalueella toimivat kansalaisjärjestöt. Erityisedustaja Urpilainen vieraili myös pakolaisleireillä ja tapasi kansalaisyhteiskunnan edustajia, tehtäväalueensa mukaisesti erityisesti naisia ja nuoria.

Erityisesti on syytä mainita EU, joka on Suomelle keskeinen vaikuttamiskanava rauhanvälityksen edistämiseksi. Erityisedustaja Urpilainen tapasi ja keskusteli tiiviisti sekä EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Mogherinin että muiden EU:n ulkosuhdehallinnon ja komission edustajien kanssa. Suomi järjesti tammikuussa 2019 EU:n ulkoministereille aamiaistilaisuuden, joka keskittyi nuorten roolin vahvistamiseen rauhanprosesseissa. Tilaisuuteen osallistui myös EU:n korkea edustaja Mogherini sekä Keski-Afrikan tasavallasta nuori kansalaisjärjestöedustaja. Suomesta osallistui ulkoministeri Soini ja erityisedustaja Urpilainen

Tehtävänsä temaattisissa prioriteeteissa erityisedustaja Urpilainen on toiminut tiiviissä yhteistyössä ulkoministeriön kanssa ja hänen aktiivinen toimintansa on nostanut Suomen profiilia merkittävästi. YK:n vuonna 2015 hyväksymän Nuoret, rauha ja turvallisuus –päätöslauselman 2250 ja nuorten osallisuuden lisäämiseksi rauhanprosesseissa erityisedustaja Urpilaisella on ollut tärkeä rooli siinä, että Suomea pidetään tällä saralla yhtenä johtavana maana. Suomi järjesti myös teemaan liittyen keväällä 2019 yhdessä YK:n kanssa kansainvälisen symposiumin Helsingissä. Symposiumiin osallistui mm. YK:n yleiskokouksen puheenjohtaja sekä Kolumbian ja Qatarin ulkoministerit.

Erityisedustaja Urpilainen on toiminut aktiivisesti edistääkseen Suomelle tärkeää YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ja sitä seuranneiden päätöslauseلمien luomaa Naiset, rauha ja turvallisuus –agendaa. Hän on henkilökohtaisesti ollut mukana Suomen kansallisessa naisrauhanvälittäjäverkostossa ja Pohjoismaisen naisrauhanvälittäjäverkoston toiminnassa. Erityisedustaja Urpilainen on tukenut naisten osallisuutta rauhanprosesseissa ja –välityksessä mm. Pohjois-Afrikan alueella ja edistänyt naisten, ml. naisparlamentaarikkojen verkostoitumista rauhanprosesseihin ja alueellisten jännitysten lieventämiseen liittyen, mm. Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän alueella osana Helsinki Policy Forumia (HPF), joka on rauhanvälityksen kakkosraiteen toimintaa.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 215/2019 vp

Erityisedustaja Urpilaisen toiminnan voidaan arvioida olleen vaikuttavaa. Tapaamistensa seurauksena Suomi on saanut useita yhteydenottoja ja yhteistyöpyyntöjä, ja verkostomme ovat vahvistuneet. Erityisedustaja Urpilainen on tehnyt ulkoministeriölle kiinnostavia ehdotuksia rauhanprosessien tukemiseksi sekä Suomen rauhanvälityksen kehittämiseksi ja ollut mukana asiaa koskevissa keskusteluissa ministeriössä. Hänellä on ollut laajat ja toimivat suhteet sidosryhmiin, ml. ulkoministeriölle tärkeään kansalaisyhteiskuntaan. Suomen ulkomaanedustustoille ulkoministerin erityisedustajan vierailut ovat olleet hyödyllisiä paitsi rauhanvälityksen niin myös muilla aloilla kahdenvälisen suhteidemme edistämisessä.

Helsingissä 31.10.2019

Ulkoministeri Pekka Haavisto